

"לבניינה של תורה" – חלק קע"ד

שיחה שנמסרה בביהמ"ד מפי מו"ר רה"י

קבלת עול מלכות שמים – גילוי של ייחוד ה'

גדלות הרב יהודה עובדיה

ברצוני לשתף אתכם בחווייה רוחנית עצומה שזכיתי לה השבוע. ביקרתי את הרב יהודה בן שמחה שליט"א בבית החולים, בחדר הבידוד בו הוא נמצא מחודש אדר. ב"ה נראה שמצבו משתפר בחסדי ה' יתברך, ואנחנו מתפללים לרפואתו השלמה ולשובו במהרה לבית המדרש להמשיך לטעת בישיבה אמונה ויראה. גלגלו מן השמים שגם הרב ארי הלר הגיע באותה עת לבקר את הרב יהודה. באותה שעה הגיעה גם קבוצה של שמונה מחברי הרב יהודה הפועלים יחד במסגרת מדרשת לה"ב, לקירוב והפצת יהדות, ששמו להם למטרה לבקר את הרב יהודה אחת לשבוע ביום ראשון בערב ולשמחו בכלי נגינה ובשירה. הצטרפתי גם אני לשירה ולריקוד בדבקות וברוממות. המנגן – שהוא אחד מבוגרי בית המדרש, שאל: הרב יהודה מה לנגן? והרב ענה לו "כי הרבית טובות אלי".¹ והשיר הבא הרב יהודה? "מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי".² שרנו, אך קולי נשנק, ואחרי כן ביקש שנשיר "א-לי אתה ואודך".³ אשרינו שהרב יהודה הוא חלק מבית המדרש שלנו, שיש לנו ר"מ אמונה ששרוי בדרגה כה גבוהה. ישלח לו ה' רפואה שלמה מהרה, ויחזיר אותו מתוך ההתרוממות הזו לבית המדרש.

יחד עם כל בית ישראל, מצווים אנו להתחזק ולהוסיף ברוחניות, ואנו משתדלים לעמוד בכך, ובכל זאת מצווים אנו להשתדל עוד יותר. שמעתי היום שבישיבת שבי חברון – הישיבה בה לומד אייל – עשרים וארבע שעות ביממה לומדים תורה. כלם מתחזקים סביב העניין הזה, מרבים בתפלות, כותבים ספרי תורה ועוד. הערב תהיה בכתל עצרת של בני תנועות הנוער בהשתתפות כאלף בני נוער וביקשו ממני לדבר שם ולחזק את הנוער והאנשים. דבר פלאי הוא ההתרוממות וההתחזקות העצומות האלה של העם. אשרינו שאנו שייכים לעם של החטופים ולא לעם של החוטפים הנאלחים הללו. אשרינו, שעם ישראל מתגלה בגדלותו ובתפארתו בעת הקשה הזו, ולוואי ונזכה שיחזרו בנינו לשלום בעז"ה, ונוכל להמשיך את הגדלות הזו לא מתוך המשבר אלא מתוך הבשורות הטובות שנתבשר בעז"ה במהרה.

קבלת עול מלכות שמים יחד

אני רוצה להציע לציבור שלנו חיזוק נוסף בעניין קבלת עול מלכות שמים: שכל הקהל יקרא את קריאת שמע יחד, בקול אחד ובכוונה אחת. זהו דבר שקל לעשות והוא דבר עצום כפי שנבאר.

נתחיל בחיזוק הזה עכשיו, כאשר עת צרה היא ליעקב, ובעזרת ה' התיקון יישאר לנצח בבית המדרש של ישיבת הכותל בע"ה, כך אני מקווה. את התיקון הזה אני רוצה לקבל בשם הציבור, לזכותו ולרפואתו של הרב יהודה שליט"א, ולשיחרורם במהרה של

עם ישראל מתחזק בעקבות החטיפה

¹ מתוך שיר הייחוד ליום ראשון

² תהלים פרק קט"ז פסוק י"ב

³ תהלים פרק קי"ח פסוק כ"ה

שחרית וערבית אי אתם נמסרים בידם".⁷

למה לא אמרו למשל: אפילו לא נתתם אלא פרוטה בבקר ופרוטה בערב לצדקה? ההסבר לענ"ד הוא שדווקא שמע ישראל מציל את עם ישראל במלחמה. כלומר: אפילו לא עשיתם אלא את הדבר הזה-ייחוד שמי בעולם אין אתם נמסרים בידם, מפני שזו המהות של עם ישראל. יהודי מתחיל את חייו עם שמע ישראל, ועם שמע ישראל הוא מסיים את חייו. ייחוד שם ה' זו המהות של עם ישראל, המהות הפרטית של כל אחד מאיתנו והמהות הכללית של עם ישראל כעם, וזכות זו מצילה את עם ישראל במלחמה הן הפרט והן הכלל. זהו תפקידינו כפי שהיה רבנו הרצי"ה⁸ חוזר רבות על הפסוק "עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו"⁹. נוצרנו למטרה הזו לשבח את שם ה' בעולם, להכריז שה' אחד, עלינו לקרוא בשם ה'. ישיבה היא המקום בו קוראים בשם ה'.

הגמרא במסכת ברכות¹⁰ אומרת: "מניין לברכת התורה מן התורה שנאמר: 'כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלוקינו'¹¹", דברים אלו משלימים את דברי הגמרא ביומא האומרת:

"והן עונין אחריו. תניא, רבי אומר: 'כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלהינו'. אמר להם משה לישראל: בשעה שאני מזכיר שמו של הקדוש ברוך הוא אתם הבו גדל"¹².

שלשת החטופים, אייל בן איריס תשורה, גיל-עד מיכאל בן בת גלים, ויעקב נפתלי בן רחל דבורה. נזקוף את התיקון המשמעותי מאד שנעשה כאן לזכותם. מקובלנו שאף פעם לא מפסידים כשנותנים לאחרים. דבר נוסף, שמעתי ברדיו את אביו של אחד החטופים, והוא טרח להדגיש פעמים רבות שהתפללות והמעשים, הם לא רק למען הבנים אלא גם למען חיילי צה"ל העוסקים במשימה הקדושה הזו, כדי שגם הם יחזרו לשלום.

שמע ישראל – ייחודו של הקב"ה

אנו מבקשים בכל עת ובפרט בשעת רחמים: "שומר ישראל שמור שארית ישראל ואל יאבד ישראל האומרים שמע ישראל"⁴, ואף שרים את זה בדבקות. מי הם עם ישראל? 'האומרים שמע ישראל'. זו היא המהות של עם ישראל. לאחר מכן מבקשים: "שומר גוי אחד... המייחדים שמך ה' אלוקינו ה' אחד"⁴. עם ישראל מגלה את הדבר הזה בעולם. זהו יסוד האמונה, כפי שהבאנו בשבוע שעבר את דברי הרמב"ם שזהו העיקר הגדול שהכל תלוי בו.⁵ משום כך כאשר עם ישראל יוצא למלחמה, מכריז הכהן משוח המלחמה: "שמע ישראל, אתם קרבים היום למלחמה על אויביכם"⁶. חז"ל עמדו על הסגנון הזה: מדוע הוא מכריז דווקא בלשון הזו: 'שמע ישראל'? אומרת הגמרא במסכת סוטה:

"ואמר אליהם שמע ישראל, מאי שנא שמע ישראל? אמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחאי: אמר להם הקב"ה לישראל אפילו לא קיימתם אלא ק"ש

⁴ מתוך תפלת תחנון

⁵ "אני מאמין באמונה שלמה שהבורא יתברך שמו הוא בורא ומנהיג לכל הברואים ועשה ויעשה לכל המעשים" מתוך "ג עיקרים סוף תפלת שחרית ובהלכות יסודי התורה פרק א' הלכה ו' כתב: שזהו "העיקר הגדול שהכל תלוי בו"

⁶ דברים פרק י"ט פסוק ג'

⁷ מסכת סוטה דף מ"ב עמוד א'

⁸ לדוגמא: שיחות הרצי"ה לאורות ישראל ותחיתו, ועוד

⁹ ישעיהו פרק מ"ג פסוק כ"א

¹⁰ דף כ"א עמוד א'

¹¹ דברים פרק ל"ב פסוק ג'

¹² מסכת יומא דף ל"ז עמוד א'

רוח הקודש צווחת ואומרת ברח דודי
ודמה לך לצבי, לצבא של מעלה"¹⁵

כאשר ישראל קוראים את קריאת שמע ומכוונים לעניינה של ק"ש שהוא קבלת עול מלכות שמים, וקוראים אותה כלם יחד במחשבה אחת של קבלת עול מלכות שמים, הקב"ה כל כך אוהב את זה. לכן "הקב"ה אומר להם" כלומר: אומר עליהם – כך אני מבין – "היושבת בגנים כשאתם קורין חברים אני ופמליא שלי מקשיבים לקולך, השמיעני", הקב"ה קורא לפמליא שלו ומקשיב לעם ישראל המקבלים עול מלכות שמים. כשישראל קוראים כאחד, בכיוון

אחד ביחד, בציבור, הקב"ה מקשיב. כשבעוונותינו עם ישראל אינו קורא ביחד ובכוונה אחת, רוח הקודש אומרת לקב"ה: תברח! תברח למעלה תישאר עם המלאכים, שם מבינים את העסק, פה למטה לא מבינים את העסק. צבא מעלה הם דומים לכבודך, הם אומרים בקול אחד בנעימה אחת, הם מבינים את העניין. המדרש הזה הוא פלאי פלאות. המדרש מלמדנו שאנו צריכים לקרוא ק"ש כלם ביחד, משום שבעצם כוונת כולם בקריאתם את שמע לגלות את כבוד שמים בעולם, והכבוד האלוקי מתגלה יותר בעולם ע"י האחדות, ע"י השיתוף של הקריאה כאחד. הרי זה הוא היעוד: "ויעשו כלם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם"¹⁶.

בנפש החיים¹⁷ מבואר דבר נפלא מאד: אנו אומרים בכל יום שיש בו תפלת מוסף: "כתר יתנו לך"¹⁸, מי יתן? "מלאכים

מבאר המהרש"א בחידושו¹³ דבר נפלא המסביר את הקשר בין הדברים:

"כשאני קורא בתורה שהיא כולה שמות של הקב"ה, שכל התורה באותיותיה היא שמותיו של הקב"ה כדאיתא במדרשות".

עניינה של ישיבה הוא לימוד תורה ולימוד תורה עניינו המשך העמדת התורה בישראל.

כשישראל קוראים ק"ש בכיוון הדעת בקול אחד בדעה וטעם אחד, הקב"ה אומר להם אני ופמליא שלי מקשיבים לקולך, השמיעני.

המשך הקריאה בשם ה' בעולם, זה לא רק עניינו הפרטי של הלומד להיות ת"ח, זהו עניין מהותי בישראל. הישיבה היא מקום לגילוי נשמתו של עם ישראל, שכן התורה

היא נשמת האומה¹⁴, ואת זה אנו מבררים. אם כן המהות של ישיבת הכותל היא הקריאה בשם ה'.

הקב"ה מקשיב לקריאת שמע

אבל חז"ל מגלים לנו דבר נוסף בקשר לקריאה בשם ה' במדרש נפלא. חז"ל מגלים לנו גילויים אלוקיים מן השמים. חז"ל חיו בארץ והיו בשמים. אומר המדרש בשיר השירים רבה:

"כשישראל נכנסים לבתי כנסיות וקוראים ק"ש בכיוון הדעת בקול אחד בדעה וטעם אחד, הקב"ה אומר להם היושבת בגנים כאשר אתם קורין חברים, אני ופמליא שלי מקשיבים לקולך, השמיעני. אבל כשישראל קוראים ק"ש בטרופ הדעת זה מקדים וזה מאחר ואינם מכוונים דעתם בק"ש,

¹⁵ שיר השירים רבה פרשה ח' ד"ה ב' ד"א היושבת

¹⁶ מתוך תפלת שמונה עשרה של ימים נוראים

¹⁷ שער א' פרק י"א

¹⁸ מתוך קדושה לתפלת מוסף נוסחים ספרד ועדות המזרח

¹³ חידושי אגדות מסכת ברכות דף כ"א עמוד א' ד"ה מנין לברכת התורה

¹⁴ אורות התורה פרק י"ב פסקה ד': "התורה עושה היא ממש את הנשמה הישראלית"

חלושה. אין לך זמן טוב מזמן קיץ כאשר הגרעין היסודי של הישיבה נמצא כאן, ויקבל בע"ה אלינו שנה הבאה את הבאים בשערי הישיבה והמצטרפים שיכנסו כבר לתוך המהלך שבנינו ויהיה כבר בסדר הרגיל, ואני מקווה מאד שנצליח. נסיים הבוחר בעמו ישראל באהבה בשחרית, ואוהב עמו ישראל בערבית, ונמתין שתי שניות. מדוע להמתין? מפני שצריך לכוון הריני מקבל עלי עול מלכות שמים. במקובלים ובאר"י²¹ כתוב שאדם יקבל על עצמו ארבע מיתות, אינני יודע אם אנו במדרגה הזאת. אבל לכל הפחות אנחנו מקבלים עלינו עול מלכות שמים, כי את זה אנו בוודאי יכולים, וזה גם ישפיע על החיים שלנו. כשנסיים הבוחר בעמו ישראל באהבה יחשוב כל אחד לעצמו הריני מקבל עלי עול מלכות שמים, ונכריז כולנו כאחד לאט בקול ובכיוון אחד "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד". אנו תורמים את זכות התיקון הזו שאני חושב שהיא זכות גדולה מאד, להצלת החטופים ולרפואת הרב יהודה שליט"א. בע"ה ע"י התיקון הזה נהפוך יותר למקדשי שם שמים, הן במובן הפרטי והן במובן של ישיבת הכותל כשיבה, בכוונה אחת לאבינו שבשמים. נבקש מהקב"ה שיקיים בנו מה שאמרו חז"ל, שבעצם זה מה שהקב"ה אומר לנו ע"י חז"ל: שכאשר קוראים את זה כך, אני ופמליא שלי מקשיבים לקולך, ובע"ה יקשיב וישמע שוועתנו וזעקתנו כאמרנו בתפילה שתיקנו לנו חז"ל: 'ברוך אתה ה' שומע תפילה'.

²¹ שער הכוונות דף כ"א ט"ג וט"ד: 'וצריך לכוון במלת אחד (למסור נפשך) בד' מיתות בית דין סקילה שריפה הרג וחנק, וזה סוד הכתוב: "כי עליך הורגנו כל היום".'

המוני מעלה עם עמך ישראל קבוצי מטה". עם עמך ישראל – מבאר נפש החיים שע"י שעם ישראל אומרים "קדוש, קדוש, קדוש" היינו מגלים את קדושת ה' בעולם, המלאכים יכולים גם לקדש את שם ה'. עם ישראל מניע את מציאות גילוי ה' בעולם.

שמע ישראל יחד ובכוונה אחת

בהלכות קריאת שמע נפסק בשו"ע: "נוהגים לקרות פסוק ראשון בקול רם, כדי לעורר הכוונה"¹⁹. מוסיף השו"ע וכותב: "צריך שליח ציבור להשמיע קולו בשמע ישראל, כדי שישמעו הקהל וימליכו שם שמים יחד"²⁰. לומדים אנו מדברים אלה כי תפקיד ההלכה אינו מתמצה בלהורות מה אסור ומה מותר בלבד. אלא ההלכה גם דורשת מאתנו, מכל יהודי, ומכל עם ישראל את הגילוי השלם של ק"ש. גילוי זה בא לידי ביטוי כאשר הציבור קורא ק"ש כאחד ובקול רם. זו הלכה למעשה.

זכינו – הצוות החינוכי – להתפלל השבת בהר ברכה. זהו מקום בו הציבור מקבל עול מלכות שמים כאחד, וזה ממש דבר נפלא, הרגשה נפלאה ומרוממת. אפשר להרגיש פעמים ביום כמעט כמו שמרגישים בנעילה כשכולם צועקים "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד", או בערב ר"ח בתפילת יום כיפור קטן כשזועקים בכותל שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד. בעצם כך זה צריך להיות כל יום, שהרי ק"ש מושלמת היא כשבכל יום בשחרית ובערבית הציבור כולו מקבלים עול מלכות שמים כאחד. כדי שבכל יום הקב"ה יאמר: "חברים, אני ופמליא שלי מקשיבים לקולכם", שהרי זה גילוי גדול יותר של ייחוד ה' בעולם. חשבנו בע"ה, הצוות החינוכי ואני, שישבת הכותל תקבל עול מלכות שמים כאחד בקול ענות גבורה, לא בקול ענות

¹⁹ שלחן ערוך אורח חיים הלכות קריאת שמע סימן ס"א סעיף ד'
²⁰ שלחן ערוך אורח חיים הלכות קריאת שמע סימן ס"ב סעיף ה'

